

НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ
УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

ПРАВОВИЙ ПОСІБНИК

ВІЙСЬКОСЛУЖБОВЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

ВИПУСК 3

(станом нормативної бази на 10.06.2026)

УЗАГАЛЬНЕННЯ ПІДГОТОВЛЕНІ
НАЦІОНАЛЬНОЮ ГВАРДІЄЮ УКРАЇНИ
ТА КОМІТЕТОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ АСОЦІАЦІЇ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПОСТРАЖДАЛИХ
ВІД ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ, КОМПЕНСАЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ
ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОВЛЕННЯ

2026

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ УКРАЇНИ

Посібник, загалом, призначено для надання правової допомоги солдатам і сержантам, які проходять військову службу у військових частинах НГУ, що виконують бойові завдання. Посібник не стосується військовослужбовців, які проходять базову військову підготовку, курсантів (слухачів) ВВНЗ.

У посібнику використано мінімально достатню нормативну базу для висвітлення окремого питання проходження служби.

Посібник максимально враховує особливості правового режиму воєнного стану, інші питання проходження військової служби у мирний час не висвітлюються.

Автори посібника намагалися зробити посилання на нормативну базу, щоб обґрунтувати якість положення і дати можливість військовослужбовцям самостійно знайти й уточнити ці положення.

Структурно кожний розділ посібника розроблено за стандартною (типовою) схемою (нормативна база, суть питання з посиланням на статті Закону та виділенням моментів, на які варто звернути увагу).

ЗМІСТ

1. ЯК ОФОРМИТИ ВІДПУСКУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	<u>4</u>
2. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДО ІНШОЇ ЧАСТИНИ ЧЕРЕЗ ПОРТАЛ «АРМІЯ+».....	<u>11</u>
3. ПОРЯДОК РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ, ПОРАНЕНЬ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ, ЩО СТАЛИСЯ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	<u>14</u>
4. ВІЙСЬКОВО-ЛІКАРСЬКА ЕСПЕРТИЗА (ВЛК): ОСНОВНЕ. ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ.....	<u>18</u>
5. ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ ОДНОРАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ У РАЗІ ЗАГИБЕЛІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ, А ТАКОЖ СМЕРТІ ВНАСЛІДОК ПОРАНЕННЯ (КОНТУЗІЇ, ТРАВМИ, КАЛІЦТВА), ОТРИМАНИХ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ ПІД ЧАС ЗАХИСТУ БАТЬКІВЩИНИ.....	<u>21</u>
6. ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ ОДНОРАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ У РАЗІ ІНВАЛІДНОСТІ АБО ЧАСТКОВОЇ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ БЕЗ ВСТАНОВЛЕННЯ ІНВАЛІДНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	<u>27</u>
7. ОДНОРАЗОВА ГРОШОВА ВІНАГОРОДА 1 МЛН ГРИВЕНЬ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ВІКОМ ДО 25 РОКІВ.....	<u>29</u>
8. ЗВІЛЬНЕННЯ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	<u>30</u>
9. ВИПЛАТИ ВІЙСЬКОВОМУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У РАЗІ ЗВІЛЬНЕННЯ.....	<u>34</u>
10. ЖИТЛО ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ (НГУ).....	<u>37</u>
11. РОЗШУК ТА ОБМІН ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ: АЛГОРИТМ ДІЙ.....	<u>40</u>
12. ЯК ПОВ'ЯЗАТИ ЗАГИБЕЛІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ІЗ ЗАХИСТОМ БАТЬКІВЩИНИ: АЛГОРИТМ ДІЙ ДЛЯ РОДИНИ.....	<u>42</u>

1. ЯК ОФОРМИТИ ВІДПУСКУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ?

Можливість використання відпустки є важливою складовою проходження військової служби, дозволяє військовослужбовцям відновлювати свої сили і вирішувати сімейні питання.

Надання відпустки військовослужбовцям Національної гвардії України унормовано у:

- статті 10-1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» №2011-XII від 20.12.1991 (далі – Закон);
- пункті 17 статті 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» №3551-XII від 22.10.1993;
- статтях 15, 17 Закону України «Про відпустки» №564/96 ВР від 15.11.1996;
- Указі Президента України №1153/2008 від 10.12.2008 «Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України (дія зазначеного Указу Президента поширюється і на НГУ);
- постанові КМУ №585 від 21.05.2024 «Про затвердження Порядку надання військовослужбовцям додаткової відпустки за знищену ворожу техніку».
- Статутом внутрішньої служби Збройних Сил України №548-XIV від 24.03.1999.

Відповідно до статті 10-1 Закону військовослужбовцям можуть надаватися щорічна основна відпустка та додаткові відпустки.

Враховуючи введення в Україні правового режиму воєнного стану, до загальних правил надання відпусток військовослужбовцям законами у 2024, 2025 роках внесено певні обмеження.

Відповідно до пункту 18 статті 10-1 Закону під час дії воєнного стану військовослужбовцям надається частина щорічної основної відпустки загальною тривалістю не більше 30 календарних днів, додаткова відпустка, визначена у Законі України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", з дозволу командира (начальника) військової частини, а також відпустка за сімейними обставинами та з інших поважних причин зі збереженням грошового забезпечення тривалістю не більше 10 календарних днів.

Кожна із зазначених відпусток надається без урахування часу, необхідного для проїзду в межах України до місця проведення відпустки та назад, але не більше двох днів в один кінець.

1. ЩОРІЧНА ОСНОВНА ВІДПУСКА

Щорічна основна відпустка надається частинами протягом календарного року, за умови, що основна безперервна її частина становитиме не менше 15 календарних днів та одночасної відсутності не більше 30 відсотків загальної чисельності відповідного підрозділу. Надання основної безперервної частини відпустки тривалістю 15 календарних днів є обов'язковим.

Відповідно до пункту 21 статті 10-1 Закону України у разі ненадання військовослужбовцям щорічної основної відпустки у зв'язку з настанням періоду воєнного стану така відпустка надається після його закінчення. У такому разі дозволяється за бажанням військовослужбовців об'єднувати щорічні основні відпустки, але при цьому загальна тривалість об'єднаної відпустки не може перевищувати 90 календарних днів.

Важливо!

Щорічна основна відпустка надається протягом календарного року зі збереженням грошового забезпечення.

До строку відпустки додається час, необхідний для проїзду територією України до місця проведення відпустки та назад, але не більше двох діб в один кінець.

Відповідно до пункту 5 ст. 10-1 Закону України у разі, якщо військовослужбовець під час відпустки захворів та потребував лікування, невикористана частина відпустки підлягає продовженню на кількість невикористаних днів цієї відпустки на підставі відповідних медичних документів.

Медичні документи мають бути завірені у начальника органу управління Військової служби правопорядку чи керівника районного (об'єднаного районного), міського (районного у місті, об'єднаного міського) територіального центру комплектування та соціальної підтримки, а в разі їх відсутності – в адміністрації шляхів сполучення або місцевій державній адміністрації чи органі місцевого самоврядування.

Про причину затримки військовослужбовець повинен повідомити командира (начальника) військової частини, в якій він проходить військову службу.

2. ДОДАТКОВІ ВІДПУСТКИ:

2.1. Відпустка учасникам бойових дій

Відповідно до пункту 17 ст. 13 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» військовослужбовці, які мають статус учасника бойових дій, мають право на додаткову оплачувану відпустку тривалістю 14 календарних днів, яка надається з дозволу командира (начальника) військової частини.

Важливо!

Зазначена відпустка надається зі збереженням грошового забезпечення та за рішенням командира військової частини з урахуванням службової необхідності.

2.2. Відпустка за сімейними обставинами та з інших поважних причин

Відповідно до пункту 9 ст. 10-1 Закону військовослужбовцям у разі виникнення сімейних або інших особистих обставин, що потребують їх обов'язкової присутності, надається у таких випадках:

- 1) укладення ним шлюбу;
- 2) тяжкого стану здоров'я або смерті рідних по крові або по шлюбу:
 - а) дружини (чоловіка), батька (матері), вітчима (мачухи), сина (дочки), пасинка (падчерки), рідного брата (рідної сестри) військовослужбовця, батька (матері) подружжя або особи, на вихованні якої перебував військовослужбовець;
 - б) інших рідних;
- 3) пожежі або іншого стихійного лиха, яке спіткало сім'ю військовослужбовця;
- 4) в інших виняткових випадках, коли присутність військовослужбовця в сім'ї необхідна, за рішенням командира (начальника) військової частини.

За рішенням командира (начальника) військової частини військовослужбовцям можуть надаватися відпустки за сімейними обставинами та з інших поважних причин загальною тривалістю не більш як 10 календарних днів зі збереженням грошового забезпечення.

Важливо!

Зазначена відпустка надається зі збереженням грошового забезпечення.

2.3. Відпустка за знищення ворожої техніки

Відповідно до пункту 18 статті 10-1 Закону з 11 квітня 2024 року військовослужбовцям надається додаткова відпустка за знищену техніку тривалістю та у порядку, визначених Кабінетом Міністрів України, але не більше 15 календарних днів на рік.

Відповідно до постанови КМУ від 21.05.2024 №585 «Про затвердження Порядку надання військовослужбовцям додаткової відпустки за знищену ворожу техніку» військовослужбовцям, які брали безпосередню участь у знищенні ворожої техніки, може надаватися додаткова відпустка за кожну одиницю знищеної ворожої техніки військовослужбовцям такої тривалості:

- 1) військовий корабель – п'ять календарних днів;
- 2) військовий літак – п'ять календарних днів;
- 3) зенітно-ракетний комплекс – чотири календарних дні;
- 4) самохідна артилерійська установка або реактивна система залпового вогню – три календарних дні;
- 5) військовий вертоліт – чотири календарних дні;
- 6) танк – три календарних дні;
- 7) бойова машина десанту, бронетранспортер, командно-штабна машина, бойова машина піхоти, артилерійська система – три календарних дні;
- 8) інші броневих автомобілі або вантажні автомобілі – два календарних дні;
- 9) радіолокаційні системи засобів протиповітряної оборони – чотири календарних дні;
- 10) засіб контрбатареїної боротьби – два календарних дні;
- 11) засіб радіоелектронної боротьби – два календарних дні;
- 12) легкі безпілотні літальні апарати малої дальності (радіус застосування до 70 кілометрів, злітна вага 20-50 кілограмів) – один календарний день;
- 13) середні безпілотні літальні апарати середньої дальності (радіус застосування від 70 до 300 кілометрів, злітна вага 150 – 500 кілограмів) – два календарних дні;
- 14) важкі безпілотні літальні апарати великої дальності (радіус застосування від 300 до 1500 кілометрів, злітна вага більше 500 кілограмів) – три календарних дні;
- 15) крилата або балістична ракета – три календарних дні;
- 16) комплекс дальнього візуального спостереження – чотири календарних дні;
- 17) засоби радіоелектронної розвідки – два календарних дні.

Така відпустка може надаватися військовослужбовцям протягом календарного року зі збереженням грошового забезпечення без урахування часу, необхідного для проїзду в межах України до місця проведення відпустки та у зворотному напрямку, але не більше двох діб в один кінець, за умови одночасної відсутності не більш як 30 відсотків загальної чисельності військовослужбовців відповідного підрозділу.

За бажанням військовослужбовця така відпустка може надаватися одночасно з наданням щорічної основної відпустки (або частини щорічної основної відпустки).

Невикористані у поточному календарному році дні додаткової відпустки на наступний календарний рік не переносяться.

Безпосередні та прямі командири до рівня роти (ротнотактичної групи) військовослужбовців, які знищили ворожу техніку, мають право на відпустку тривалістю один календарний день.

Важливо!

Конкретна тривалість визначається залежно від виду (кількості) знищеної техніки та підтвердження результатів виконання бойового завдання.

2.4. Відпустка у зв'язку з навчанням

Відповідно до пункту 18 статті 10-1 Закону під час дії воєнного стану військовослужбовцям віком від 18 до 25 років, які не мають вищої освіти, навчаються у закладах вищої або фахової передвищої освіти, здобувають відповідний освітній рівень надається відпустка у зв'язку з навчанням відповідно до статті 15 Закону України «Про відпустки».

У статті 15 Закону України «Про відпустки» передбачено, що військовослужбовцям, які успішно навчаються у вищих навчальних закладах із заочною формою навчання, надаються додаткові оплачувані відпустки:

1) на період настановних занять, виконання лабораторних робіт, складання заліків та іспитів для тих, хто навчається на першому та другому курсах у вищих навчальних закладах:

незалежно від рівня акредитації з заочною формою навчання – 30 календарних днів;

2) на період настановних занять, виконання лабораторних робіт, складання заліків та іспитів для тих, хто навчається на третьому і наступних курсах у вищих навчальних закладах:

незалежно від рівня акредитації з заочною формою навчання – 40 календарних днів;

3) на період складання державних іспитів у вищих навчальних закладах незалежно від рівня акредитації – 30 календарних днів;

Важливо!

Зазначена відпустка надається на підставі виклику закладу вищої або фахової передвищої освіти зі збереженням грошового забезпечення.

2.5. Відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами

Відповідно до пункту 19 ст.10-1 Закону України під час дії воєнного стану військовослужбовцям-жінкам надаються відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами.

Тривалість такої відпустки визначено у статті 17 Закону України «Про відпустки» і фіксується на підставі медичного висновку тривалістю:

1) до пологів – 70 календарних днів;

2) після пологів – 56 календарних днів (70 календарних днів – у разі народження двох і більше дітей та у разі ускладнення пологів), починаючи з дня пологів.

За бажанням військовослужбовця-жінки та у разі відсутності медичних протипоказань частина відпустки тривалістю 70 календарних днів, передбачена до пологів, може бути перенесена та використана жінкою частково або повністю після пологів, починаючи з дня пологів. При цьому загальна тривалість відпустки не може перевищувати сумарно 126 календарних днів (140 календарних днів – у разі народження двох і більше дітей та у разі ускладнення пологів).

2.6. Відпустки для догляду за дитиною

Відповідно до пункту 19 статті 10-1 Закону України під час дії воєнного стану військовослужбовцям надаються відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та в разі якщо дитина потребує домашнього догляду – тривалістю, визначеною в медичному висновку, але не більш як до досягнення нею шестирічного віку (якщо обоє батьків є військовослужбовцями – одному з них за їх рішенням).

Важливо!

Військовослужбовці, які перебувають у відпустці по догляду за дитиною (до 3 років), а також у відпустці у разі потреби дитини в домашньому догляді (за медичним висновком, але не довше ніж до досягнення 6 років), не звільняються з військової служби та:

- залишаються у розпорядженні відповідного військового формування або уповноваженої посадової особи;
- після завершення відпустки підлягають призначенню на попередні або рівнозначні посади (не нижчі за попередні);
- на період перебування у відпустці по догляду за дитиною грошове забезпечення не виплачується;
- період перебування у відпустці по догляду за дитиною зараховується до строку вислуги у військовому званні та враховується як період проходження військової служби.

2.7. Відпустка для лікування у зв'язку з хворобою або після поранення (контузії, травми або каліцтва) за висновком (постановою) військово-лікарської комісії

Відповідно до пункту 19 ст.10-1 Закону України військовослужбовцю на підставі висновку військово-лікарської комісії (ВЛК) надається відпустка для лікування у зв'язку з хворобою або відпустка для лікування після поранення, контузії, травми або каліцтва.

Строк такої відпустки визначається медичним висновком, однак загальний строк не може перевищувати 12 місяців поспіль.

Важливо!

На весь період лікування за військовослужбовцем зберігається грошове забезпечення.

Час, необхідний для проїзду територію України до місця лікування та назад, не включається до строку відпустки, але не може перевищувати 2 діб в один кінець.

2.8. Відпустка після звільнення з полону

Відповідно до пункту 23 статті 10-1 Закону військовослужбовець, який був звільнений з полону та продовжив проходження служби, має право на додаткову відпустку тривалістю 90 календарних днів.

Відкликання з додаткової відпустки після звільнення військовослужбовця з полону допускається виключно за його згодою.

Важливо!

Відпустка у разі звільнення з полону надається виключно за бажанням військовослужбовця та не підлягає поділу на частини, однак грошове забезпечення зберігається у повному обсязі.

АЛГОРИТМ ОФОРМЛЕННЯ ВІДПУСТКИ

КРОК 1. Підготовка рапорту

Військовослужбовець подає рапорт на ім'я командира військової частини (через безпосереднього командира).

У рапорті необхідно зазначити:

- П. І. Б.;
- військове звання;
- посаду;
- вид відпустки;
- підставу;
- бажаний період;
- місце перебування у відпустці (можливо декілька місць або країн);
- контактний номер телефону для зв'язку;
- необхідність часу на проїзд (за наявності).

КРОК 2. У разі оформлення додаткової відпустки додати підтвердні документи

До рапорту додаються документи, що підтверджують підстави для надання відпустки, зокрема: свідоцтво про смерть, медичні довідки або висновки та інші документи залежно від обставин.

Важливо!

Якщо отримати підтвердні документи завчасно неможливо, про це обов'язково зазначається у рапорті з викладенням причин та обставин.

(Зразок Рапорту)

Командиру вiддiлення / взводу / роти / батальйону / начальнику
(рапорт пишеться за безпосереднiм пiдпорядкуванням)

РА ПО Р Т

Прошу надати менi, **звання Прiзвище Имя По батьковi**, вiдпустку за сiмейними обставинами термiном на ____ календарних днiв з ____ .2026 по ____ 2026 року у зв'язку з _____

(азначити пiдставу для надання вiдпустки)

Прошу надати час, необхiдний для проїзду в межах України до мiсця проведення вiдпустки та у зворотному напрямку, у кiлькостi _____ календарних днiв (вказати кiлькiсть днiв).

Вiдпустку буду проводити за адресою: _____

(поштовий iндекс, назва населеного пункту, вулиця, (будинок / квартира).

Телефон для зв'язку:

До рапорту додаю (у разi оформлення додаткової вiдпустки):

(документ, що пiдтверджує пiдставу для отримання вiдпустки).

_____ (посада) _____ (номер) вiддiлення _____ (номер / назва) роти _____
(номер / назва) батальйону вiйськової частини _____.

_____ (звання / звання) _____ (Имя ПРiЗВИЩЕ)
(пiдпис)

«__» _____ .202_ року

(Командиру вiддiлення / взводу / роти / батальйону / начальнику)

Клопочу по сутi рапорту _____
(звання та iм'я прiзвище вiйськовослужбовця, що подає рапорт).

Командир __ (номер) вiддiлення __ (номер / назва) роти __ (номер / назва) батальйону вiйськової частини
_____.НГУ

_____ (звання) _____ (Имя ПРiЗВИЩЕ)
(пiдпис)

«__» _____ .202_ року

КРОК 3. Розгляд рапорту командиром

Рішення щодо надання відпустки приймає в індивідуальному порядку командир військової частини, з урахуванням: терміновості надання відпустки, службової необхідності; комплектування підрозділу; обстановки воєнного стану; наявності підстав.

Після погодження командиром (начальником) військової частини відповідний пункт включається в наказ по строевій частині (добовий наказ) та оформлюється відпускний квиток.

Важливо пам'ятати!

Командування військової частини має право відмовити у наданні відпустки виключно за наявності законних та обґрунтованих підстав, зокрема:

- відсутність передбачених у законі підстав для відпустки;
- ненадання або відсутність підтвердних документів;
- службова необхідність;
- виконання бойових завдань.

Дії у разі відмови у відпустці

У випадку, якщо військовослужбовець вважає відмову у відпустці неправомірною, він має право на захист своїх прав у встановленому у законі порядку.

Військовослужбовець може:

- подати повторний рапорт із додатковим обґрунтуванням;
- звернутися зі скаргою до вищого командування;
- ініціювати адвокатський запит через представника;
- звернутися до адміністративного суду з позовом про оскарження дій або бездіяльності командира військової частини.

Рекомендації під час подання рапорту:

- ✓ подавати рапорт необхідно у письмовій формі;
- ✓ залишати копію з відміткою про прийняття рапорту;
- ✓ додавати до рапорту всі підтвердні документи;
- ✓ фіксувати відмову у наданні відпустки письмово;
- ✓ не залишати місце служби без належного оформлення відпустки.

Важливо пам'ятати!

Залишення військової частини без оформленої відпустки може кваліфікуватися як **самовільне залишення військової частини** (ст. 407 КК України) та/або **гезертство** (ст. 408 КК України).

Важливо пам'ятати!

Убуваючи у відпустку, важливо мати номери службових телефонів командира свого підрозділу, чергового військової частини.

2. ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДО ІНШОЇ ЧАСТИНИ НГУ ЧЕРЕЗ ЗАСТОСУНОК «АРМІЯ+»

Керівництвом держави вживаються заходи щодо спрощення механізму переведення військовослужбовців з однієї військової частини в іншу.

Послідовність дій під час переведення врегульовано Порядком реалізації експериментального проекту щодо вдосконалення механізму переміщення військовослужбовців Збройних Сил, військовослужбовців Національної гвардії України за їх ініціативою, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України №1291 від 12.11.2024 (далі – Порядок).

Зазначений механізм надає військовослужбовцям Національної гвардії України можливість за власною ініціативою здійснити переміщення в межах НГУ до іншої військової частини або до іншого місця проходження військової служби в онлайн-форматі через Застосунок Армія+ (<https://aplus.mod.gov.ua/>).

**ХТО МАЄ ПРАВО ЗВЕРНУТИСЯ
З РАПОРТОМ НА ПЕРЕМІЩЕННЯ?**

Право на звернення до кадрового підрозділу Головного управління НГУ гвардії з рапортом про переміщення мають:

- 1) військовослужбовці, які проходять службу у військових частинах, що не беруть участі у виконанні бойових завдань, та бажають бути переміщеними до військових частин, які беруть участь у виконанні бойових завдань;
- 2) військовослужбовці, які проходять службу у військових частинах, що не беруть участі у виконанні бойових завдань, та бажають бути переміщеними до інших військових частин, які також не беруть участі у виконанні бойових завдань;

3) військовослужбовці військових частин або підрозділів оперативного та спеціального призначення, які бажають бути переміщеними до інших військових частин або підрозділів оперативного та спеціального призначення Національної гвардії;

4) військовослужбовці, які за висновком військово-лікарської комісії придатні до служби у частинах забезпечення, навчальних закладах, медичних, логістичних, охоронних та інших підрозділах, однак не призначені на посади, що відповідають такому висновку, та бажають бути переміщеними до іншої військової частини Національної гвардії;

5) військовослужбовці, які перебувають у розпорядженні відповідного командира (начальника) та виявили бажання проходити службу в іншій військовій частині Національної гвардії.

**ЯКІ ДОКУМЕНТИ ПОТРІБНО ДОЛУЧИТИ
ДО РАПОРТУ ЧЕРЕЗ АРМІЯ+?**

Рапорт про переміщення подається засобами Державного вебпорталу електронних публічних послуг у сфері національної безпеки і оборони (Армія+).

До рапорту військовослужбовець зобов'язаний додати такі документи:

- 1) копію військового квитка, посвідчення офіцера, службового посвідчення або іншого документа, що підтверджує проходження військової служби у структурі Національної гвардії;
- 2) рекомендаційний лист командира (начальника) військової частини, завірений гербовою печаткою, до якої військовослужбовець має бажання бути переміщеним для проходження надалі військової служби;

3) погодження командира (начальника) військової частини, в якій проходить військову службу військовослужбовець (крім тих категорій військово-службовців, для яких таке погодження не є обов'язковим). Таке погодження може бути надане як окремим документом (у вигляді рапорту з резолюцією командира (начальника) про згоду), так і у формі погодження (схвалення) рапорту засобами Порталу «Армія+», інших інформаційно-комунікаційних систем, систем електронного документообігу;

4) висновок військово-лікарської комісії – якщо військовослужбовець переміщується за станом здоров'я до частин забезпечення, навчальних закладів, навчальних центрів, медичних, логістичних, охоронних, зв'язку, оперативного забезпечення чи інших підрозділів, але у своїй частині не призначений на посаду, що відповідає висновку ВЛК і є бажання бути переміщеними для проходження надалі військової служби до іншої військової частини Національної гвардії;

5) згоду на оброблення персональних даних.

Важливо знати!

У разі відсутності зазначених документів рапорт військовослужбовця залишається без розгляду.

Погодження командира (начальника) військової частини на переміщення військовослужбовця не є обов'язковим:

1) якщо військовослужбовець рядового, сержантського або старшинського складу переміщується до військової частини, яка бере участь у виконанні бойових завдань, із:

- військової частини, яка не бере участі у виконанні бойових завдань;
- вищого військового навчального закладу;
- навчальної військової частини / навчального центру / установи;
- закладу охорони здоров'я;

• бази;

• з'єднання, яке не належить до переліку військових частин, що беруть участь у виконанні бойових завдань (перелік основних бойових бригад, що залучаються до виконання бойових завдань визначається Генеральним штабом ЗСУ).

Виянок: погодження все одно потрібне:

1) якщо такий військовослужбовець займає посаду, яка впливає на підтримання боєздатності військової частини, в якій він проходить службу;

2) якщо військовослужбовець переміщується на підставі висновку ВЛК, оскільки він придатний до військової служби у частинах забезпечення, навчальних закладах, медичних, логістичних, охоронних чи інших підрозділах, але у своїй військовій частині не призначений на посаду, яка відповідає висновку ВЛК.

Поданий військовослужбовцем рапорт перевіряється кадровим підрозділом Головного управління Національної гвардії щодо відсутності підстав для відмови в переміщенні.

Строк проведення такої перевірки становить 72 години з моменту надходження рапорту до кадрового підрозділу Головного управління Національної гвардії.

Чи є необхідним отримання відношення від військової частини для переміщення надалі?

В усіх випадках для переміщення необхідно отримати рекомендаційний лист (відношення) від командира військової частини, який готовий прийняти військовослужбовця для проходження військової служби.

Рекомендаційний лист видається за рішенням командира частини, у ньому зазначається готовність прийняти військовослужбовця та наявність для нього вакантної посади.

В усіх випадках для переміщення необхідно отримати рекомендаційний лист (відношення) від командира військової частини, який готовий прийняти військовослужбовця для проходження військової служби.

Рекомендаційний лист видається за рішенням командира частини, у ньому зазначається готовність прийняти військовослужбовця та наявність для нього вакантної посади.

Зазвичай, відношення видається після попередньої співбесіди та вивчення службової характеристики на військовослужбовця.

Для отримання відношення доцільно звернутися безпосередньо до військової частини НГУ. Варто пам'ятати, що військова частина може відмовити у видачі відношення без пояснення причини, адже це право, а не обов'язок командира військової частини.

У переміщенні військовослужбовця відмовляється за наявності однієї з таких підстав:

- 1) військовослужбовець не належить до жодної з визначених категорій;
- 2) військовослужбовець проходить військову службу у військовій частині менше шести місяців або менше одного року з моменту його попереднього переміщення за власною ініціативою;
- 3) до рапорту не додано передбачені документи;
- 4) військовослужбовець перебуває у складі підрозділу, що бере участь у виконанні бойових завдань;
- 5) військовослужбовець перебуває на посаді, яка впливає на боєздатність підрозділу, в якому він проходить військову службу (за рішенням відповідного командира (начальника));
- 6) військовослужбовець перебуває у відрядженні, відпустці, проходить стаціонарне або амбулаторне лікування;

7) військовослужбовець відсторонений від посади під час досудового розслідування або судового провадження до закінчення строку застосування заходу із забезпечення кримінального провадження або до його скасування в порядку, передбаченому у Кримінальному процесуальному кодексі України;

8) у межах кримінального провадження до військовослужбовця застосовано запобіжні заходи у вигляді особистого зобов'язання, особистої поруки, домашнього арешту або тримання під вартою, до скасування чи зміни запобіжного заходу або до винесення судом вироку;

9) згідно з вироком суду до військовослужбовця застосовано таке покарання, як арешт або тримання в дисциплінарному батальйоні;

10) військовослужбовець відсутній на військовій службі (здійснив самовільне залишення військової частини) або на місці служби (дезертирство);

11) щодо військовослужбовця проводиться службове розслідування за фактом відмови від виконання наказу (вчинення непокори).

Важливо пам'ятати!

Будь-які інші підстави для відмови в переміщенні військовослужбовця забороняються.

За результатами перевірки кадровий підрозділ Головного управління НГУ в межах строку, визначеного для проведення перевірки, повідомляє військовослужбовцю засобами Порталу "Армія+" про погодження переміщення або про відмову в переміщенні із зазначенням підстав для відмови.

3. ПОРЯДОК РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ, ЩО СТАЛИСЯ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Всі нещасні випадки, що сталися з військовослужбовцями, підлягають обов'язковому розслідуванню (встановленню обставин, наслідків та причинного зв'язку) за спеціально встановленою процедурою.

Порядок розслідування нещасних випадків, що сталися з військовослужбовцями Національної гвардії України, унормовано:

- Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» №2011-XII від 20.12.1991;
- наказом МВС від 27.12.2002 №1346, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 31.01.2003 за №83/7404, «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, що сталися в органах і підрозділах системи МВС України» (далі – Порядок розслідувань).

У ЯКИХ ВИПАДКАХ ОБОВ'ЯЗКОВО ПРОВОДИТЬСЯ РОЗСЛІДУВАННЯ?

Розслідуванню підлягають нещасні випадки, що призвели до звільнення від виконання обов'язків військової служби військовослужбовця на один день і більше, зокрема:

- раптові погіршення стану здоров'я, поранення, травми, які отримані внаслідок тілесних ушкоджень, заподіяних іншою особою;
- гострі професійні захворювання і гострі професійні та інші отруєння;
- теплові удари, опіки, обмороження, утоплення, ураження електричним струмом, блискавкою та іонізуючим випромінюванням;
- інші ушкодження, отримані внаслідок аварій, пожеж, стихійного лиха (землетруси, зсуви, повені, урагани та інші надзвичайні події), контакту з представниками тваринного та рослинного світу.

У разі якщо травма (поранення, контузія, каліцтво) військовослужбовця спричинена діями противника, розслідування нещасного випадку не проводиться. У такому разі протягом п'яти днів начальником медичної служби військової частини складається довідка про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва) та у такий самий строк направляється до закладу охорони здоров'я або територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

ВИДИ РОЗСЛІДУВАНЬ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ

1. Розслідування нещасного випадку (глава 2 Порядку розслідування).

2. Спеціальне розслідування нещасного випадку (глава 4 Порядку розслідування).

Спеціальне розслідування нещасного випадку проводиться у разі:

- загибелі військовослужбовців;
- групових нещасних випадків, що сталися одночасно з двома і більше військовослужбовцями, незалежно від тяжкості ушкодження їх здоров'я;
- випадків смерті військовослужбовців у підрозділі;
- нещасних випадків з тяжкими наслідками, у тому числі з можливою інвалідністю військовослужбовця (за рішенням підрозділу державного нагляду за охороною праці НГУ).

У разі настання нещасного випадку наказом командира військової частини обов'язково призначається комісія з розслідування нещасного випадку. До складу комісії включаються не менше трьох осіб. Персональний склад комісії визначається з урахуванням обставин події, її характеру та виду розслідування (глави 2, 3 та 4 Порядку розслідування).

**КОМІСІЯ ЗОБОВ'ЯЗАНА
(п. 3.8 глави 3 Порядку розслідування):**

- обстежити місце події, опитати свідків і осіб, причетних до неї, та одержати пояснення військовослужбовця, якщо це можливо;
- визначити відповідність умов несення служби;
- з'ясувати обставини і причини, що призвели до нещасного випадку, визначити осіб, які припустилися порушення нормативно-правових актів, а також розробити заходи щодо запобігання подібним випадкам;
- визначити, чи трапився нещасний випадок у період проходження служби під час виконання службових обов'язків (не пов'язаний з виконанням службових обов'язків);
- скласти акти розслідування нещасного випадку і передати їх на затвердження командирів, який призначив комісію.

**ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗСЛІДУВАННЯ
СКЛАДАЄТЬСЯ:**

- акт розслідування нещасного випадку за формою Н-5* (додаток 4 Порядку розслідування) та один з наведених нижче актів:
- акт про нещасний випадок за формою Н-1* (додаток 1 Порядку розслідування), якщо нещасний випадок стався в період проходження служби під час виконання службових обов'язків;
- акт про нещасний випадок невиробничого характеру за формою НТ* (додаток 2 Порядку розслідування), якщо нещасний випадок стався в період проходження служби і не пов'язаний з виконанням службових обов'язків.

**ДО МАТЕРІАЛІВ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЩАСНОГО
ВИПАДКУ ДОЛУЧАЮТЬСЯ:**

- копія наказу (розпорядження) про організацію розслідування;
- акт розслідування нещасного випадку за формою Н-5*
- акт розслідування нещасного випадку за формою Н-1* чи НТ* на кожного військовослужбовця окремо;
- протокол огляду місця події, де стався нещасний випадок;
- ескіз місця події та необхідні плани, схеми, фотознімки місця події, пошкодженого об'єкта, транспортного засобу, обладнання, устаткування тощо;
- протоколи рішень комісії про розподіл функцій між членами комісії та призначення експертної комісії;
- припис відповідної служби державного нагляду за охороною праці (якщо він видавався);
- висновки експертиз (науково-технічної, медичної тощо), якщо вони проводилися;
- медичний висновок про причини смерті або характер травми потерпілого, а також про наявність в його організмі алкоголю чи наркотиків;
- висновок лікувально-профілактичного закладу про розслідування випадків виявлення гострих професійних захворювань (отруєнь), результати вимірів і лабораторних досліджень виробничих факторів трудового процесу;
- протоколи опитувань та пояснювальні записки потерпілих, свідків та інших осіб, причетних до нещасного випадку;
- копії документів про проходження військовослужбовцем навчання та інструктажів з охорони праці та особистої безпеки;

- витяги з нормативно-правових актів, вимоги яких були порушені;
- довідка про матеріальну шкоду, заподіяну нещасним випадком, та надання військовослужбовцю чи членам його сім'ї матеріальної допомоги;
- копія наказу керівника про здійснення запропонованих заходів щодо запобігання надалі подібним випадкам, а також притягнення до відповідальності працівників, які допустили порушення законодавства (нормативно-правових актів).

АЛГОРИТМ ДІЙ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ

1. Фіксація події:

- повідомити безпосереднього командира або чергову медичну службу.

2. Дії безпосереднього командира або посадової особи:

- негайно доповісти про нещасний випадок командирі військової частини;
- терміново організувати надання медичної допомоги, а у разі потреби доставити військовослужбовця до закладу охорони здоров'я;
- зберегти до прибуття комісії з розслідування нещасного випадку обстановку в тому стані, у якому вона була на момент події (якщо це не загрожує життю і здоров'ю інших військовослужбовців);
- вжити заходів для недопущення аналогічних випадків.

3. Дії командира військової частини:

- негайно доповісти про нещасний випадок уповноваженим особам відповідно до вимог Порядку розслідування;
- організувати створення комісії з розслідування нещасного випадку;
- забезпечити взаємодію з комісією та сприяти проведенню розслідування.

4. Створення комісії з розслідування нещасного випадку:

- командир військової частини видає наказ чи розпорядження про створення комісії з розслідування нещасного випадку;
- до складу комісії повинно входити не менше 3 осіб;
- визначається вид розслідування.

Важливо: до складу комісії не може входити керівник, що безпосередньо керував проведенням робіт, під час виконання яких стався нещасний випадок.

5. Комісія з розслідування нещасного випадку зобов'язана

(п. 3.8 глави 3 Порядку розслідування):

- провести огляд місця події;
- опитати свідків події та отримати пояснення військовослужбовця;
- встановити обставини та причини події;
- визначити відповідність умов служби вимогам безпеки;
- встановити (або не встановити) зв'язок події з виконанням службових обов'язків.

6. Висновки комісії з розслідування нещасного випадку:

- нещасний випадок стався в період проходження служби під час виконання службових обов'язків;
- нещасний випадок стався в період проходження служби і не пов'язаний з виконанням службових обов'язків.

7. Оформлення результатів розслідування нещасного випадку:

- акт розслідування за формою Н-5*;
- акт за формою Н-1* (якщо пов'язано з виконанням службових обов'язків);
- акт за формою НТ* (якщо не пов'язано з виконанням службових обов'язків);
- інші матеріали розслідування нещасного випадку, визначені у Порядку розслідування.

8. Затвердження та облік:

- акти Н-1*, НТ* затверджуються командиром військової частини;
- нещасний випадок береться на облік;
- матеріали передаються до відповідних служб (охорона праці, прокуратура – у спеціальних випадках).

9. Завершення розслідування нещасного випадку:

- визначення винних осіб (за наявності);
- впровадження заходів щодо недопущення аналогічних випадків та усунення небезпечних факторів;
- архівне зберігання матеріалів (до 45 років).

1. Права членів сім'ї військовослужбовця:

- отримання інформації про факт і перебіг розслідування;
- ознайомлення з матеріалами розслідування нещасного випадку, отримання актів Н-5*/ Н-1*/НТ*;
- участь у захисті прав військовослужбовця (через представника);
- звернення до суду у разі незгоди з висновками розслідування.

НАЙЧАСТІШІ ПОМИЛКИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ:

- не зафіксували одразу подію;
- “втрачена” обстановка місця події;
- неправильно визначений причинний зв'язок (Н-1*/ НТ*);
- відсутні медичні підтвердження;
- конфлікт інтересів у комісії.

Важливо знати:

- допускається витребування та створення додаткових матеріалів розслідування нещасних випадків залежно від обставин;
- строки розслідування можуть бути продовжені у встановленому порядку;
- у разі спеціального розслідування діють окремі вимоги (глава 4 Порядку розслідування).

4. ВІЙСЬКОВО-ЛІКАРСЬКА ЕКСПЕРТИЗА: ОСНОВНЕ, ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ

Військово-лікарська експертиза військовослужбовців НГУ проводиться медичними (військово-лікарськими) та військово-лікарськими комісіями.

Військово-лікарська комісія (медична (військово-лікарська комісія) (далі – ВЛК) – це визначена та уповноважена комісія, що здійснює медичний огляд з метою визначення придатності до військової служби за станом здоров'я. Під час воєнного стану вона є одним із важливих складових кадрового забезпечення Сил оборони України.

Функціонування ВЛК відносно військовослужбовців Національної гвардії України унормовано:

- Законом України «Про військовий обов'язок і військову службу» №2232-ХІІ від 25.03.1992;
- Законом України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» №2801 від 19.11.1992;
- постановою КМУ №270 від 22.03.2001 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невинного характеру»;
- наказом Міністерства внутрішніх справ №285 від 03.04.2017 «Про затвердження Положення про діяльність медичної (військово-лікарської) комісії МВС»;
- наказом Міністерства оборони України №402 від 14.08.2008 «Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України».

Важливо!

ВЛК не лікує і не проводить глибоке обстеження, а лише визначає придатність (непридатність) до військової служби на момент медичного огляду, а також визначає причинний зв'язок захворювань, поранень (контузій, травм, каліцтв).

ХТО ВИДАЄ НАПРАВЛЕННЯ НА ВЛК:

- для діючих військовослужбовців НГУ направлення на проходження ВЛК видають: прямі начальники від командира окремої частини, йому рівних та вищих, штатні ВЛК, керівники ТЦК та СП, керівники медичних закладів, керівники медичних закладів при МВС чи НГУ за місцем лікування;
- для кандидатів на військову службу / військово-зобов'язаних: начальник ТЦК та СП, керівники центрів рекрутингу або через застосунок «Резерв+», командири військових частин;
- для військових, які звільнені з полону: керівник закладу охорони здоров'я МВС та за поданням керівника лікувального відділення, командир військової частини після закінчення лікування (обстеження) у разі наявності відповідних підстав.

Пакет документів для проходження ВЛК включає:

- направлення: має бути зазначено мету огляду та попередній діагноз;
- посвідчення особи: військовий квиток або посвідчення офіцера;
- медична книжка або виписки: оригінали;
- медична та службова характеристики: не обов'язкові в особливий період, але потреба в них може виникнути під час проведення медичного огляду;
- довідка про обставини травми: (додатки 5, 21) або акт про нещасний випадок (якщо огляд проводиться після поранення / контузії);
- фотокартка 3x4 (1 шт.): без головного убору (під час амбулаторного огляду);
- для учасників бойових дій: витяги з особових справ або завірени копії документів про участь у бойових діях.

ОБОВ'ЯЗКОВІ ЛІКАРІ ТА ОБСТЕЖЕННЯ

Під час проходження ВЛК необхідно пройти огляд у таких лікарів: терапевт, хірург, невролог, психіатр; офтальмолог, отоларинголог, стоматолог, дерматолог, психолог, а для жінок ще і гінеколог.

Важливо!

За наявності скарг на стан здоров'я вас можуть направити на додаткове обстеження до вузьких спеціалістів, а також на лікування.

Окрім оглядів лікарів проводяться додатково такі аналізи та обстеження: загальний аналіз крові та сечі, аналіз крові на: антитіла до ВІЛ, антиген до вірусу гепатиту «В», антитіла до вірусу гепатиту «С», RW; група крові та резус-належність, рентгенологічне обстеження органів грудної клітки, ЕКГ. Для осіб старших 40 років обов'язковим є також вимірювання внутрішньочинного тиску та дослідження крові на цукор.

ХТО ТА ДЕ ПРОВОДИТЬ ОГЛЯД ВЛК?

Військово-лікарська експертиза в НГУ здійснюється двома типами комісій: штатними ВЛК (постійними) та позаштатними ВЛК (при закладах лікування).

1. Штатні комісії (головні органи). Це постійні органи, які не лише проводять огляди, а й контролюють роботу підпорядкованих комісій:

- **ЦМ(ВЛК)** – Центральна комісія (м. Київ). Головна установа;
- **М(ВЛК) при ТМО** – територіальні медичні об'єднання МВС в областях та м. Києві;
- **М(ВЛК) Медичного центру НГУ** – Спеціалізована комісія у складі закладу охорони здоров'я НГУ.

2. Позаштатні комісії (де військовослужбовці проходять огляд найчастіше). Ці комісії створюються на базі госпіталів та поліклінік:

- **госпітальні ВЛК:** створюються у військових госпіталях НГУ (наприклад, Медичний центр НГУ, МЦ «Нові Санжари», Військовий госпіталь НГУ) та державних установах «Територіальне медичне об'єднання МВС». Проводять огляд тих, хто перебуває на лікуванні;
- **гарнізонні ВЛК:** працюють при державних установах «Територіальне медичне об'єднання МВС» або поліклініках НГУ. Оглядають військовослужбовців, кандидатів на контракт та резервістів у плановому порядку;
- **ЛЛК (лікарсько-льотні):** для проведення лікарсько-льотної експертизи;
- **ВЛК при ВВНЗ:** тимчасові комісії для абітурієнтів, що вступають до навчальних закладів НГУ.

ПРОЦЕДУРА ОГЛЯДУ

Огляд проводиться за територіальним принципом (місцем проходження військової служби) або за місцем лікування / відпустки. Особи зобов'язані надати всі наявні медичні документи про стан здоров'я. Якщо ВЛК не може прийняти рішення амбулаторно, особу мають направити на стаціонарне обстеження. Для окремих військових посад існують окремі вимоги до здоров'я осіб, які призначаються на такі посади.

РІШЕННЯ ВЛК: ЯКІ БУВАЮТЬ ТА ЩО ВОНИ ОЗНАЧАЮТЬ?

Кожне рішення ВЛК є обов'язковим до виконання командирами та кадровими органами. Рішення завжди включає три компоненти: діагноз, ступінь придатності до військової служби та причинний зв'язок (поранення, травма чи хвороба) із проходженням військової служби.

ВЛК може прийняти такі основні рішення:

1) щодо категорії придатності до військової служби:

- придатний – військова служба без обмежень щодо бойових посад;
- придатний до військової служби у частинах забезпечення, ВВНЗ, навчальних центрах, логістиці, зв'язку тощо – є обмеження за станом здоров'я, які не дозволяють служити в бойових підрозділах, але дозволяють виконувати обов'язки в тилкових або допоміжних підрозділах;
- непридатний до військової служби з переоглядом через 6 – 12 місяців – приймається під час воєнного стану, якщо для відновлення здоров'я потрібен тривалий час, такі військовослужбовці звільняються з військової служби. Після закінчення терміну призначається повторна ВЛК;
- непридатний до військової служби – з таким рішенням військового звільняють зі служби та виключають з військового обліку за станом здоров'я;

2) рішення "Потребує" (медичні потреби). Якщо виконання обов'язків за станом здоров'я на момент огляду неможливо, ВЛК формулює потребу у:

- звільненні від виконання службових обов'язків – на певну кількість днів (для амбулаторного лікування);
- відпустці для лікування (після хвороби або поранення) – зазвичай надається на 30, 45 або 60 днів;
- тривалому лікуванні – якщо лікування / реабілітація (зокрема за кордоном) триватиме понад 4 місяці підряд;
- реабілітації або протезуванні – направлення до спеціалізованого закладу;
- додатковому харчуванні – для військових зростом 190 см і вище;
- супроводі: якщо потрібна допомога під час переїзду до місця відпустки чи іншого госпіталю, ВЛК має вказати кількість супроводжуваних осіб та тип транспорту (наприклад, окреме купе або літак);

3) рішення про тимчасову непридатність.

Приймається, коли стан здоров'я може покращитися найближчим часом. Наприклад, тимчасово непридатний, потребує лікування (вказується дата повторного огляду).

Важливо знати!

1. Рішення ВЛК приймаються на день огляду (для діючих військових) або на дату фактичного звільнення на основі складених раніше медичних документів (для звільнених із військової служби).
2. Якщо вашої хвороби немає в офіційному "Розкладі хвороб", комісія має право прийняти рішення за статтею, яка є найбільш схожою за впливом на здоров'я.
3. У кожному рішенні щодо причинного зв'язку обов'язково вказується, чи пов'язане захворювання із "захистом Батьківщини", "виконанням обов'язків військової служби" чи просто "проходженням служби". Це критично важливо для виплат надалі (ОГД).
4. Якщо вас визнано непридатним до служби, ВЛК одночасно може видати довідку про звільнення від обов'язків на строк до 30 днів, поки оформлюються документи на ваше звільнення з військової служби.
5. Хоча Національна гвардія підпорядковується МВС, під час воєнного стану правила оцінки здоров'я для гвардійців стають такими ж, як і для ЗСУ, а тому рішення приймаються на підставі Розкладу хвороб із Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 14 серпня 2008 року №402.
6. Якщо особа ухиляється від обстеження або не надала відповідні документи, ВЛК має право не приймати рішення.

Важливо!

Якщо особа не згодна з рішенням М(ВЛ)К – слід звертатися до ЦМ(ВЛ)К, рішення якої можуть бути оскаржені в судовому порядку.

5. ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ ОДНОРАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ У РАЗІ ЗАГИБЕЛІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ, А ТАКОЖ СМЕРТІ ВНАСЛІДОК ПОРАНЕННЯ (КОНТУЗІЇ, ТРАВМИ, КАЛІЦТВА), ОТРИМАНИХ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ ПІД ЧАС ЗАХИСТУ БАТЬКІВЩИНИ

Виплату одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) військовослужбовця Національної гвардії України під час захисту Батьківщини унормовано:

- статтях 16. 16-1, 16-2, 16-3, 16-4 Закону «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» №2011-XII від 20.12.1991;
- пункті 2 постанови КМУ №168 від 28.02. 2022 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану»;
- наказі Міністерства внутрішніх справ України №484 від 09.08.2022 «Про затвердження Порядку та умов виплати одноразової грошової допомоги, установлені пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року №168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» в Національній гвардії України».

Важливо!

Військовослужбовець має право залишити особисте розпорядження на випадок загибелі (смерті) про виплату одноразової грошової допомоги особі (особам) за вибором та визначити розмір частки таких осіб у відсотках.

Слід зазначити, що незалежно від змісту особистого розпорядження право на призначення та отримання одноразової грошової допомоги мають малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти, непрацездатна вдова (вдвівець) та непрацездатні батьки загиблої (померлої) особи у розмірі 50 відсотків частки, яка належала б кожному з них у разі призначення і виплати одноразової грошової допомоги за відсутності особистого розпорядження.

Особи, які мають право на отримання одноразової грошової допомоги, передбаченої у Законі України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», можуть реалізувати його протягом трьох років з дня виникнення у них такого права.

Куди звертатися з питання виплати одноразової грошової допомоги?

У НГУ порядок звернення щодо виплати одноразової грошової допомоги дещо відрізняється від порядку, встановленого в Збройних Силах України.

Звертатися потрібно за останнім місцем проходження військової служби (військової частини) військовослужбовця, що загинув. Це може бути: полк, бригада, управління корпусу НГУ, Головне управління Національної гвардії України (далі – ГУ НГУ), територіальне управління Національної гвардії України, вищий військового навчальний заклад НГУ, навчальна війська частина (центр), база, заклад охорони здоров'я, установа НГУ.

Важливо пам'ятати!

Звертатися із заявою про виплату ОДГ потрібно до останнього місця проходження військової служби, а не до територіального центру комплектування і соціальної підтримки.

Погати заяву

Окрема заява від кожної повнолітньої особи. Для неповнолітніх дітей заява від одного з батьків, опікуна або піклувальника.

(Зразок Заяви)

Командир(ів) військової частини _____

(військове звання, ім'я, прізвище)

від _____

(прізвище, ім'я та по батькові,

місце проживання)

ідентифікаційний код

номер телефону, електронна адреса для зв'язку

ЗАЯВА

Прошу Вас виплатити мені одноразову грошову допомогу відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 №168 у зв'язку із загибеллю

(дата загибелі, ступінь родинного зв'язку, військове звання, прізвище, ім'я та по батькові

_____ під час дії воєнного стану.

загиблого військовослужбовця)

Виплату прошу здійснити через _____

(найменування та реквізити банку державного сектору,

номер рахунку)

Мене поінформовано:

1. Про можливе стягнення комісії (плати) установою банку, що зазначений мною у цій заяві, з перерахованої мені (особам, зазначеній у цій заяві) одноразової грошової допомоги.

2. Про поетапну виплату одноразової грошової допомоги відповідно до пункту 17 Порядку та умов виплати одноразової грошової допомоги, установлені у пункті 2 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року №168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» в Національній гвардії України, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09 серпня 2022 року №484, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 18 серпня 2022 року за №940/38276 (зі змінами).

3. Що одноразова грошова допомога, передбачена у пункті 2 Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року №168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану», розподіляється рівними частками на всіх отримувачів, передбачених у статті 161 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», крім громадян Російської Федерації або Республіки Білорусь та осіб, які постійно проживають на територіях цих країн, осіб, які засуджені за державну зраду, колабораційну діяльність, пособництво державі-агресору.

Мені відомо / невідомо про інших членів сім'ї та утриманців загиблого:
(непотрібне закреслити)

1. _____
(ступінь родинного зв'язку, прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання, телефон)

2. _____
(ступінь родинного зв'язку, прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання, телефон)

3. _____
(ступінь родинного зв'язку, прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання, телефон)

4. _____
(ступінь родинного зв'язку, прізвище, ім'я та по батькові, місце проживання, телефон)

Із Законом України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 №2297-VI ознайомлений(а). Даю згоду на оброблення моїх персональних даних.

_____ 20 _____
(підпис)

До заяви додається базовий пакет документів (належним чином завірені копії), який включає:

- свідоцтво про смерть військовослужбовця (видається РАГС, оформлює заявник);
- постанову ВЛК про причинний зв'язок захворювання, поранення, що призвело до загибелі (смерті) військовослужбовця (оформлює медична служба військової частини);
- документ про обставини загибелі (підтвердження, що смерть не пов'язана з правопорушеннями, алкоголем / наркотиками чи самогубством), (оформлює служба державного нагляду за охороною праці військової частини);
- паспорт / документ, що посвідчує особу заявника (оформлює заявник);
- витяг про реєстрацію місця проживання (оформлює заявник);
- РНОКПП (реєстраційний номер облікової картки платника податків) (оформлює заявник);
- витяг про відсутність судимості заявника (щодо злочинів проти загиблого або осіб, які мають право на отримання ОГД (оформлює заявник).

У випадку необхідності додаються додаткові документи (залежно від спорідненості)

- батькам: свідоцтво про народження військовослужбовця (оформлює заявник);
- дружині / чоловікові: свідоцтво про шлюб (оформлює заявник);
- дітям: свідоцтво про народження дитини (або рішення суду про усиновлення + витяг з ДРАЦС) (оформлює заявник);
- цивільним партнерам: рішення суду про встановлення факту проживання однією сім'єю (що набрало законної сили) (оформлює заявник);

- утриманцям: рішення суду про факт перебування на утриманні (оформлює заявник);
- для непрацездатних осіб: довідка МСЕК, витяг експертної команди або пенсійне посвідчення про інвалідності (оформлює заявник);
- вагітним жінкам: медичний документ про вагітність (для визначення часток ОГД) (оформлює заявник);
- онукам: свідоцтво про народження онуків + свідоцтва про народження та смерть їхніх батьків (оформлює заявник);
- опікунам дітей: рішення місцевої адміністрації або суду про встановлення опіки / піклування (оформлює заявник).

Важливо!

Копії документів можуть бути завірені нотаріально, або в органах місцевої влади, або уповноваженим структурним підрозділом чи особою у військовій частині.

Етапи розгляду та виплати

1. Реєстрація заяви у військовій частині.
2. Перевірка (10 днів): у військовій частині перевіряються документи та готується висновок для Головного Управління НГУ та направляється за підпорядкуванням до ГУ НГУ.
3. Комісія ГУ НГУ (до 3 місяців) перевіряє подані документи та приймає одне з рішень: про призначення виплати, про повернення документів на доопрацювання або відмову у виплаті, планує виділення коштів.
4. Видається наказ про виплату ОДГ за місцем подання документів (у військовій частині).
5. Кошти надходять на рахунок заявника у банку державного сектору.

Виплата грошових коштів здійснюється поетапно:

1-й етап: 1/5 від загальної суми (3 млн грн) виплачується одразу після призначення;

2-й етап: залишок (4/5 від загальної суми – 12 млн грн) відповідно до пункту 17 наказу Міністра внутрішніх справ України №484 від 09.08.2022 виплачується щомісяця, рівними частками впродовж 40 наступних місяців;

- щодо загиблих (померлих) військовослужбовців, актовий запис про смерть яких складено після 1 вересня 2025 року, залишок невиплаченої суми ОГД щомісяця, частками впродовж 80 наступних місяців.

Призначена ОГД у разі загибелі (смерті) військовослужбовця під час перебування в полоні (крім військовослужбовців, які добровільно здалися у полон) у період воєнного стану виплачується поетапно:

- щодо загиблих (померлих) військовослужбовців, актовий запис про смерть яких складено після 1 вересня 2025 року, залишок невиплаченої суми ОГД щомісяця, частками впродовж 80 наступних місяців.

Важливо пам'ятати!

Правильне і своєчасне оформлення документів прискорює виплату ОГД.

Виплата ОГД здійснюється в порядку черговості відповідно до дати надходження документів до Головного управління НГУ.

Рішення про відмову у призначенні ОГД може бути оскаржене в установленому у законодавстві порядку.

6. ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ ОДНОРАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ У РАЗІ ВСТАНОВЛЕННЯ ІНВАЛІДНОСТІ ВНАСЛІДОК ПОРАНЕННЯ (КОНТУЗІЇ, ТРАВМИ АБО КАЛІЦТВА) АБО ЧАСТКОВОЇ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ БЕЗ ВСТАНОВЛЕННЯ ІНВАЛІДНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Виплату одноразової грошової допомоги у разі встановлення інвалідності внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва) або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності працездатності військовослужбовця Національної гвардії України під час виконання ним обов'язків військової служби (захисту Батьківщини) або проходження військової служби унормовано у:

- статтях 16, 16-1, 16-2, 16-3, 16-4 Закону «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» №2011-XII від 20.12.1991;
- постанові КМУ №975 від 25.12. 2013 «Про затвердження Порядку призначення і виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, призваних на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві».

Важливо!

Особи, які мають право на отримання одноразової грошової допомоги, передбаченої у Законі України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», можуть реалізувати його протягом трьох років з дня виникнення у них такого права.

Куди звертатися з питання виплати одноразової грошової допомоги?

Звертатися потрібно за останнім місцем проходження військової служби (військової частини) військовослужбовця, що загинув. Це може бути: полк, бригада, управління корпусу НГУ, Головне управління Національної гвардії України (далі – ГУ НГУ), територіальне управління Національної гвардії України, вищий військового навчальний заклад НГУ, навчальна війська частина (центр), база, заклад охорони здоров'я, установа НГУ.

Військовослужбовець або особа, звільнена з військової служби, яким виплачується одноразова грошова допомога у разі настання інвалідності чи втрати працездатності без встановлення інвалідності, подають уповноваженому органу у паперовій формі такі документи:

- заяву про виплату одноразової грошової допомоги у зв'язку із встановленням інвалідності чи часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності;
- завірену копію довідки до акта огляду медико-соціальною експертною комісією або витягу з рішення експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи про встановлення групи інвалідності або відсотка втрати працездатності із зазначенням причинного зв'язку інвалідності чи втрати працездатності.

До заяви подаються копії:

- постанови відповідної військово-лікарської, медичної (військово-лікарської) комісії щодо встановлення причинного зв'язку поранення (контузії, травми або каліцтва), захворювання;

- документа, що свідчить про причини та обставини поранення (контузії, травми або каліцтва), зокрема про те, що воно не пов'язане із вчиненням особою кримінального чи адміністративного правопорушення або не є наслідком вчинення нею дій у стані алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння або навмисного спричинення собі тілесного ушкодження;
- документа (відповідних сторінок за наявності), що посвідчує особу (паспорт громадянина України, тимчасове посвідчення громадянина України, паспортний документ іноземця або документ, що посвідчує особу без громадянства, та засвідчений в установленому законодавством порядку переклад українською мовою сторінки паспортного документа іноземця або документа, що посвідчує особу без громадянства, посвідка на постійне проживання, посвідка на тимчасове проживання, посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту), якій призначається та виплачується одноразова грошова допомога, з даними про прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності) особи, до яких внесено відомості про реєстрацію місця проживання, або довідку про реєстрацію місця проживання (у разі коли відомості про реєстрацію місця проживання до таких документів не внесені), копія військового квитка рядового, сержантського і старшинського складу (для військовослужбовців із числа іноземців та осіб без громадянства);
- документа, виданого контролюючим органом, що підтверджує реєстрацію у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку або запису в паспорті, – копію паспорта громадянина України у формі книжечки, в якому проставлено відмітку про відмову від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, чи паспорта у формі картки із записом про відмову від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків в електронному безконтактному носії).

У разі наявності рішення суду, яке набрало законної сили, з питань призначення та виплати одноразової грошової допомоги, військовослужбовець, або особа, звільнена з військової служби, якому (якій) виплачується одноразова грошова допомога у разі настання інвалідності чи часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності, подають уповноваженому органі додатково копію відповідного рішення суду, засвідченого у встановленому порядку.

Важливо пам'ятати!

Призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюються, якщо поранення (контузія, травма або каліцтво), захворювання, інвалідність або часткова втрата працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовця є наслідком:

вчинення ним кримінального або адміністративного правопорушення;

вчинення ним дій у стані алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння;

навмисного спричинення собі тілесного ушкодження, іншої шкоди своєму здоров'ю або самогубства (крім випадку доведення особи до самогубства, встановленого судом);

подання особою завідомо неправдивих відомостей для призначення і виплати одноразової грошової допомоги.

Призначення і виплата одноразової грошової допомоги здійснюються в порядку черговості відповідно до дати надходження документів.

Особи, які мають право на отримання одноразової грошової допомоги, передбаченої у цьому Порядку, можуть реалізувати його протягом трьох років з дня виникнення у них такого права.

7. ОДНОРАЗОВА ГРОШОВА ВІНАГОРОДА 1 МЛН ГРИВЕНЬ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ВІКОМ ДО 25 РОКІВ

У Силах оборони України проводився експеримент з метою додаткового залучення молодих громадян України до захисту держави.

Порядок здійснення виплати одноразової грошової винагороди за тривалість проходження служби в бойових умовах у розмірі 1 млн гривень врегульовано у постанові Кабінету Міністрів України №153 від 11.02.2025 «Про реалізацію експериментального проекту щодо підвищення мотивації до проходження окремими категоріями громадян України військової служби у Збройних Силах України, Національній гвардії та Державній прикордонній службі під час воєнного стану» (далі – Постанова №153).

Право на отримання одноразової грошової винагороди у розмірі 1 000 000 грн мають громадяни України, які:

- віком від 18 до 25 років прийняті або призвані на військову службу під час дії воєнного стану;
- проходять військову службу на посадах рядового, сержантського і старшинського складу;
- брали безпосередню участь у бойових діях в районах ведення воєнних (бойових) дій строком не менше шести місяців станом на дату набрання чинності Постановою №153;
- брали участь у бойових діях менше шести місяців, але отримали поранення, травми, контузії або каліцтва, під час захисту Батьківщини;
- звільнені з полону (крім тих, які добровільно здалися в полон).

У разі участі у бойових діях менше шести місяців та відсутності обставин, пов'язаних із пораненням або перебуванням у полоні, одноразова грошова винагорода може виплачуватися пропорційно часу участі у бойових діях – із розрахунку 1/6 від 1 млн гривень за кожні 30 днів безпосередньої участі у бойових діях.

Для оформлення одноразової грошової винагороди потрібно подати рапорт на ім'я командира військової частини.

Копії документів, що долучаються до рапорту:

- довідки про безпосередню участь особи у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України;
- контракту про проходження громадянами України військової служби у Національній гвардії;
- наказу про включення до списків особового складу військової частини;
- військового квитка;
- паспорта й ідентифікаційного коду;
- витягу з інформаційно-аналітичної системи щодо наявності або відсутності притягнення до відповідальності;
- довідки про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва) – для підтвердження отриманого поранення;
- довідки про перебування в полоні держави-агресора, затвердженої наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України №209 від 16.09.2022, – для підтвердження перебування в полоні.

Важливо знати!

Право на отримання одноразової грошової винагороди може бути обмежене у випадках, якщо військовослужбовці:

- притягувалися до кримінальної відповідальності;
- два або більше разів притягувалися до адміністративної відповідальності за вчинення військового адміністративного правопорушення;
- притягувалися до дисциплінарної відповідальності за порушення військової дисципліни (письмовий наказ командира).

Що робити у випадку відмови

Отримати письмову відповідь з військової частини, надану на ваше ім'я та ознайомитися з підставами відмови.

У випадку можливості – врегулювати питання в досудовому порядку (за необхідності подати рапорт повторно та долучити до нього документи, яких не вистачає).

Якщо відмова у виплаті є неправомірною, а врегулювання питання в досудовому порядку неможливе, потрібно звертатися до суду.

8. ЗВІЛЬНЕННЯ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Питання звільнення військовослужбовців Національної гвардії України з військової служби унормоване у:

- статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (далі – Закон №2232-XII);
- Указі Президента України від 10.12.2008 №1153/2008 «Про затвердження Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України» (далі – Указ №1153).

Основні підстави для звільнення з військової служби в НГУ під час воєнного стану відповідно до статті 26 Закону №2232-XII:

- за віком – у разі досягнення граничного віку перебування на військовій службі (60 років) та вищого офіцерського складу (65 років);
- за станом здоров'я – виключно на підставі висновку військово-лікарської комісії (далі – ВЛК) про непридатність до військової служби;
- у зв'язку із встановленням інвалідності, якщо військовослужбовець не висловив бажання продовжувати військову службу;
- у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком суду, яким призначено покарання у вигляді позбавлення волі або обмеження волі, або інше покарання, що унеможливає надалі проходження військової служби;
- через сімейні обставини або інші поважні причини, що визначені у Законі №2232-XII;
- у зв'язку зі звільненням з полону – за відсутності бажання військовослужбовця щодо продовження проходження військової служби.

Важливо знати!

Військовослужбовці за наявності кількох підстав для звільнення можуть обрати за бажанням одну з них.

Звільнення за станом здоров'я

Звільнення з військової служби у Національній гвардії України (НГУ) за станом здоров'я під час воєнного стану відбувається на підставі висновку (постанови) ВЛК.

Юридичне значення для звільнення у відставку має виключно висновок ВЛК про непридатність до військової служби.

Військовослужбовці, що отримали висновок військово-лікарської комісії про визнання непридатними за станом здоров'я до військової служби з переоглядом через 6 – 12 місяців, підлягають звільненню в запас.

Військовослужбовці, визнані за станом здоров'я придатними до служби в частинах забезпечення (обмежено придатні), переміщуються із займаних посад на інші посади, на яких вони можуть виконувати обов'язки військової служби з урахуванням стану здоров'я.

Звільнення за сімейними обставинами

Під час воєнного стану військовослужбовець може бути звільнений через сімейні обставини або інші поважні причини лише у випадках, прямо визначених у пункті 3 частини 12 статті 26 Закону №2232-XII:

- вагітність військовослужбовця-жінки;
- перебування у відпустці для догляду за дитиною до 3 років (або до 6 років – за медичним висновком);
- наявність у військовослужбовця трьох і більше дітей віком до 18 років;
- самостійне виховання та утримання дитини до 18 років (у разі смерті другого з батьків, позбавлення батьківських прав, зникнення безвісти, оголошений померлим, ув'язнення тощо);

- виховання дитини з інвалідністю до 18 років (у разі відсутності інших осіб, які зобов'язані її виховувати);
- виховання тяжкохворої дитини, яка потребує постійного медичного догляду (за висновком ЛКК), за умови що такі особи не мають інших працездатних осіб, зобов'язаних відповідно до закону їх утримувати;
- утримання повнолітньої дитини, яка є особою з інвалідністю I або II групи;
- наявність дружини або чоловіка з інвалідністю, а також окремі випадки, пов'язані з інвалідністю батьків військовослужбовця або батьків дружини / чоловіка;
- необхідність здійснення опіки над особою, визнаною судом недієздатною, якщо за нею не здійснюють опіку інші особи;
- необхідність постійного догляду за хворою дружиною / чоловіком, дитиною або батьками, якщо потреба в такому догляді підтверджена належним висновком МСЕК, ЛКК або рішенням експертної команди з оцінювання повсякденного функціонування особи (ЕКОПФО), і відсутні інші особи, які можуть здійснювати такий догляд;
- загибель або зникнення безвісти близького родича (чоловіка, дружини, сина, доньки, батька, мати, рідного повнорідного або неповнорідного брата чи сестри) під час безпосередньої участі у заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії проти України в умовах воєнного стану.

Які документи необхідні?

Залежно від підстави звільнення такими документами можуть бути:

- висновок військово-лікарської комісії;
- довідка до акта огляду МСЕК / ЕКОПФО або інший документ, що підтверджує встановлення інвалідності;

- свідоцтва про народження дітей;
- свідоцтво про шлюб;
- рішення суду (зокрема, позбавлення батьківських прав, визнання особи безвісно відсутньою або недієздатною);
- документи, що підтверджують самостійне виховання та утримання дитини;
- медичний висновок про потребу особи в постійному сторонньому догляді, оформлений відповідно до вимог законодавства;
- документи, що підтверджують відсутність інших осіб, які можуть або зобов'язані здійснювати такий догляд;
- документи, що підтверджують факт загибелі або зникнення безвісти близького родича, а також обставини, за яких це відбулося;
- вирок суду, який набрав законної сили;
- інші документи, що безпосередньо підтверджують відповідну підставу звільнення.

Подання неповного або неналежного пакета документів є однією з основних причин відмови у звільненні. Рекомендується подавати нотаріально посвідчені копії документів з описом додатків до рапорту.

ЯК подати рапорт?

Військовослужбовець Національної гвардії України подає рапорт безпосередньому командирі, який у встановленому порядку передає його по командній підпорядкованості (командній ланці) на розгляд командира відповідної військової частини.

У рапорті зазначаються:

- повне найменування посади, військове звання, прізвище, ім'я та по батькові;

- чітке прохання про звільнення з військової служби;
- конкретна підстава звільнення із зазначенням відповідних пункту, частини та статті Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»;
- обставини, які підтверджують наявність такої підстави;
- перелік документів, що додаються;
- прохання долучити подані документи до матеріалів особової справи та розглянути рапорт по суті;
- до якого РТЦК направити його на облік.

Рапорт підлягає обов'язковій реєстрації та службовому розгляду.

Особа має право:

- отримати підтвердження реєстрації рапорту;
- зберегти копію рапорту;
- контролювати розгляд документів;
- надіслати рапорт засобами поштового зв'язку «Укрпошта» цінним листом з описом-вкладенням;
- подати рапорт у застосунку «Армія+».

Після подання рапорту командування із залученням кадрового органу та, за потреби, юридичної служби здійснює перевірку заявлених підстав, оцінює належність і достатність поданих документів, а також формує відповідні матеріали.

У процесі розгляду можуть витребуватися додаткові документи, проводиться службова перевірка, а у випадках, пов'язаних зі станом здоров'я, – вирішуватися питання щодо направлення на ВЛК (за відсутності чинного або належного висновку).

Рішення про звільнення або відмову у звільненні реалізується виключно шляхом видання відповідного наказу уповноваженого командира (начальника) за підпорядкованістю.

Відсутність наказу означає, що військовослужбовець продовжує проходження військової служби незалежно від факту подання рапорту.

У ЯКИХ ВИПАДКАХ МОЖУТЬ ВІДМОВИТИ У ЗВІЛЬНЕННІ?

Відмова у звільненні з військової служби може бути обґрунтованою у випадках, якщо:

- заявлена обставина не передбачена у законі як підстава для звільнення під час дії воєнного стану;
- подані документи не підтверджують усіх юридично значимих елементів відповідної підстави;
- документи є неналежними, недопустимими, неповними або містять суперечності;
- відсутній належним чином оформлений та чинний висновок військово-лікарської комісії у випадках, коли звільнення заявляється за станом здоров'я;
- не підтверджено потребу в постійному сторонньому догляді або не доведено відсутність інших осіб, які можуть або зобов'язані здійснювати такий догляд;
- фактично заявлена підстава не застосовується під час воєнного стану або не відповідає умовам, визначеним у статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу».

Важливо пам'ятати !

У разі затягування часу розгляду або неприйняття рішення військовослужбовець має право звернутися до вищого командування або до суду.

Оскарження відмови у звільненні

У разі відмови у звільненні, затягування розгляду рапорту або його нерозгляду військовослужбовець має право на захист своїх прав у службовому та судовому порядку.

Із цією метою військовослужбовець може:

- подати повторний або уточнений рапорт із додатковими документами, що усувають недоліки попереднього звернення;
- подати скаргу старшому командирі за підпорядкованістю у порядку службового оскарження;
- оскаржити рішення, дії або бездіяльність безпосередньо до Головного управління Національної гвардії України;
- скористатися правовою допомогою адвоката для належної підготовки правової позиції та документів;
- оскаржити рішення, дії або бездіяльність командування до адміністративного суду.

До суду можна звернутися якщо:

- протиправно відмовлено у звільненні з військової служби;
- рапорт нерозглянуто;
- не взято до уваги подані документи;
- допущено інші рішення, дії чи бездіяльність, які порушують права військовослужбовця.

9. ВИПЛАТИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЮ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У РАЗІ ЗВІЛЬНЕННЯ

Під час звільнення військовослужбовців НГУ з військової служби виплата їм грошових коштів унормована у:

- статтях 9, 15 Закону України «Про соціальний і правових захист військовослужбовців та членів їх сімей» (далі – Закон №2011-XII);
- постанові Кабінету Міністрів України №704 від 30.08.2017 «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб»;
- постанові Кабінету Міністрів України №460 від 17.09.2014 «Про затвердження Порядку та умов виплати деяким категоріям військовослужбовців одноразової грошової допомоги у разі звільнення з військової служби»;
- наказі Міністерства внутрішніх справ України №200 від 15.03.2018 «Про затвердження Інструкції про порядок виплати грошового забезпечення та одноразової грошової допомоги при звільненні військовослужбовців Національної гвардії України та іншим особам» (далі – Наказ МВС №200),

У разі звільнення з військової служби військовослужбовець НГУ має право на проведення повного фінансового розрахунку.

До додаткових (окрім грошового забезпечення) виплат під час звільнення з військової служби належать:

- одноразова грошова допомога під час звільнення;
- додаткова винагорода (за наявності підстав);
- компенсація за невикористані дні щорічної відпустки;
- види матеріальної допомоги (для вирішення соціально-побутових питань, допомога на оздоровлення);
- компенсація за неотримане речове майно.

Важливо пам'ятати!

Порядок нарахування та розмір зазначених виплат залежать від займаної посади, військового звання, підстав для звільнення, виду військової служби, яку проходив військовослужбовець та його календарної вислуги років.

Одноразова грошова допомога під час звільнення

У разі звільнення з військової служби держава гарантує військовослужбовцю одноразову грошову допомогу, якщо на неї набуто права військовослужбовцем (далі – ОГД). Її розмір і порядок нарахування суттєво різняться залежно від категорії військовослужбовця і підстави звільнення.

Правовою підставою для нарахування та виплати ОГД при звільненні є стаття 15 Закону України Закон №2011-XII, що діє у безпосередньому взаємозв'язку зі статтею 9 Закону України №2262-XII.

1.1. Для військовослужбовців, призваних на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, або резервістів в особливий період діє порядок, встановлений у постанові Кабінету Міністрів України №460 від 17.09.2014.

Розмір ОГД становить 4 % місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний місяць служби, але не менше 25 % місячного грошового забезпечення. Неповні місяці до розрахунку не включаються.

Виплата розраховується на день звільнення. Якщо особа до мобілізації вже проходила військову службу і отримала ОГД під час попереднього звільнення, поточна виплата нараховується лише за нинішній призов, без урахування попереднього.

1.2. Для військовослужбовців, які проходять військову службу за контрактом, ОГД нараховується за одним із трьох варіантів, залежно від підстави звільнення і тривалості служби:

1) 50 % місячного грошового забезпечення за кожний повний рік служби – незалежно від вислуги. На цей розмір мають право військовослужбовці, які звільняються за станом здоров'я;

2) 50 % місячного грошового забезпечення за кожний повний рік служби – за наявності вислуги 10 і більше років. Цей варіант застосовується у разі звільнення:

- за віком;
- через сімейні обставини або інші поважні причини, якщо військовослужбовець не виявив бажання продовжувати службу – під час дії особливого періоду або воєнного стану;

3) 25 % місячного грошового забезпечення за кожний повний рік служби – за наявності вислуги 10 і більше років. Цей варіант застосовується під час звільнення:

- через сімейні обставини або інші поважні причини згідно з переліком, затвердженим у постанові Кабінету Міністрів України №413 від 12.06.2013, – у мирний час.

1.3. Для військовослужбовців військової служби за призовом осіб офіцерського складу

ОГД виплачується у розмірі 50 % місячного грошового забезпечення як одноразова виплата:

- за станом здоров'я;
- за сімейними обставинами або через інші поважні причини згідно з переліком, визначеним у частині дванадцятій статті 26 Закону «Про військовий обов'язок і військову службу»;
- за настання особливого періоду і небажання продовжувати службу – для військовослужбовця-жінки, яка має дитину (дітей) до 18 років;

- у разі звільнення з полону;
- за обрання народним депутатом;
- за призначення (обрання) на посаду судді, судді Конституційного Суду України, члена Вищої ради правосуддя, члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, керівника служби дисциплінарних інспекторів ВРП, його заступника або дисциплінарного інспектора ВРП;
- у разі закінчення строку військової служби за призовом осіб офіцерського складу під час дії воєнного стану.

Важливо пам'ятати!

Право на ОГД втрачається незалежно від підстави для звільнення, якщо воно пов'язане з такими обставинами:

- службова невідповідність;
- набрання законної сили обвинувальним вироком суду з покаранням у вигляді позбавлення або обмеження волі, позбавлення військового звання чи позбавлення права обіймати певні посади;
- систематичне невиконання умов контракту самим військовослужбовцем;
- корупційне адміністративне правопорушення, пов'язане з виконанням функцій держави;
- невідповідність за результатами спеціальної перевірки;
- застосування заборон за Законом «Про очищення влади»;
- припинення громадянства України тощо.

Компенсація за невикористані дні щорічної основної та додаткової відпустки

Військовослужбовці, які звільняються, отримують грошову компенсацію за всі невикористані дні відпустки.

Розмір грошової компенсації визначається пропорційно кількості невикористаних днів відпустки.

Допомога для оздоровлення

Військовослужбовці НГУ мають право на грошову допомогу для оздоровлення у розмірі місячного грошового забезпечення.

Така допомога виплачується один раз на рік незалежно від фактичного використання відпустки.

Якщо у році звільнення допомога на оздоровлення не виплачувалася, військовослужбовець має право подати рапорт про її виплату під час остаточного розрахунку у разі звільнення.

Військовослужбовцям, звільненим з військової служби в кінці календарного року з наданням під час звільнення щорічної основної чи додаткової відпустки, яка закінчується в наступному календарному році, допомога для оздоровлення в новому році не надається.

Компенсація за неотримане речове майно

Військовослужбовці, які звільняються, можуть за власним бажанням отримати належне речове майно або грошову компенсацію за нього.

Для отримання грошової компенсації необхідно звернутися до речової служби за довідкою про вартість неотриманого речового майна, після чого написати рапорт на отримання такої компенсації.

У разі отримання відмови у виплаті компенсації таке рішення можна оскаржити у судовому порядку.

Важливо пам'ятати!

Факт звільнення не знімає з військової частини обов'язку повністю розрахуватися за всіма видами забезпечення.

У разі відмови військової частини здійснити повний розрахунок під час звільнення такі дії можливо оскаржити до вищого командування або в судовому порядку.

10. ЖИТЛО ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Забезпечення військовослужбовців НГУ житлом врегульовано у:

- Житловому кодексу України;
- статті 12 Закону України «Про основні засади житлової політики»;
- статті 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»;
- Законі України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- постанові Ради Міністрів Української РСР і Української республіканської ради професійних спілок від 11.12.1984 №470 «Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР» (далі – Правила);
- постанові Кабінету Міністрів України від 03.08.2006 №1081 «Про затвердження Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями» (далі – Порядок);
- постанові Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 №728 «Про затвердження Порядку визначення розміру і надання військовослужбовцям та членам їх сімей грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення»;
- постанові Кабінету Міністрів України №856 від 2.08.2022 «Деякі питання забезпечення приватним акціонерним товариством «Українська фінансова житлова компанія» доступного іпотечного кредитування громадян України»;
- наказі Міністерства внутрішніх справ України від 28.07.2007 №278, зареєстрованому у Міністерстві юстиції України від 15 серпня 2007 року за №942/14209 «Про затвердження Інструкції з організації забезпечення, надання військовослужбовцям Національної гвардії України та членам їх сімей житлових приміщень» (далі – Інструкція);
- та інших нормативно-правових актах.

Основні напрями забезпечення житлом військовослужбовців НГУ

Службове житло. Військовослужбовцям та членам їхніх сімей, які проживають разом з ними, за відсутності в них за місцем проходження військової служби житла надається службове житло. Службове житло надається на час виконання військовослужбовцями обов'язків військової служби (пункт 2.1 Інструкції).

Службові житлові приміщення надаються військовослужбовцям згідно з рішенням командира військової частини (пункт 12 Порядку).

Військовослужбовці базової військової служби та військовослужбовці, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або за призовом осіб з числа резервістів в особливий період (за потреби перебування у розташуванні військової частини), розміщуються в казармах, що відповідають встановленим у законодавстві вимогам.

У разі відсутності службового житла військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які не перебувають у шлюбі, розміщуються безоплатно у спеціально пристосованих казармах у розташуванні військової частини, що відповідають встановленим у законодавстві вимогам, а військовослужбовці, які перебувають у шлюбі, та військовослужбовці офіцерського складу – у гуртожитках.

Житло для постійного проживання або грошова компенсація Військовослужбовцям, які мають вислугу в календарному обчисленні 20 років і більше, а також особам, звільненим із військової служби за станом здоров'я, за віком, у зв'язку зі скороченням штату або проведенням інших організаційних заходів, та членам їхніх сімей, членам сімей військовослужбовців, які загинули (померли) або зникли безвісти за особливих обставин під час проходження військової служби, безоплатно надається у власність житло (у тому числі житло, яке вони займають у будинках державного житлового фонду або житлового фонду територіальних громад, якщо таке житло придбане або збудоване за рахунок коштів державного бюджету та передане у комунальну власність) або за їхнім бажанням грошова компенсація за належне їм для отримання житло за рахунок коштів державного бюджету.

Житло або грошова компенсація за належне для отримання житло надається зазначеним військово-службовцям один раз протягом усього часу проходження військової служби в межах норм та в порядку, визначених Кабінетом Міністрів України.

Військовослужбовці та члени їхніх сімей, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов, мають право отримати грошову компенсацію один раз протягом усього часу проходження військовослужбовцями військової служби за умови, що ними не було використано право на безоплатну приватизацію житла.

Важливо пам'ятати!

Грошова компенсація за належне їм для отримання жиле приміщення здійснюється в межах коштів, що передбачаються у державному бюджеті.

Пільгова іпотека: можливість придбання житла за програмою «ЄОселя» під 3 % річних для військовослужбовців за контрактом.

Сертифікати «ЄВідновлення»: якщо власне житло було знищено внаслідок бойових дій, можна отримати сертифікат на купівлю нової домівки через портал Дія (Закон України №2923-IX).

Компенсація за піднайм (найм) житла. У разі відсутності можливості для розміщення військово-службовців, у тому числі курсантів вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, які перебувають у шлюбі, у спеціально пристосованих казармах та гуртожитках, а також у разі відсутності службового житла військова частина (заклад, підрозділ, орган, з'єднання, установа) зобов'язана за бажанням військовослужбовця виплачувати йому грошову компенсацію за найм (оренду) житла в порядку та розмірах, визначених Кабінетом Міністрів України (абзац 9 пункту 1 Закону).

Житловий фонд формується з новозбудованого, виключеного з числа службового, вивільненого або придбаного у фізичних чи юридичних осіб.

Черговість надання житла визначається за часом зарахування на облік (включення до списків осіб, що користуються правом першочергового або позачергового одержання житлових приміщень)

Черговість розподілу житла визначається пропорційно до кількості осіб, які перебувають на квартирному обліку, у відсотковому відношенні до видів черги, у межах календарного року постановлення на квартирний облік, з урахуванням попереднього забезпечення.

Позачергове забезпечення. Військовослужбовці, які звільнені з військової служби в запас або відставку за віком, станом здоров'я, а також у зв'язку зі скороченням штатів або проведенням інших організаційних заходів; особи з інвалідністю внаслідок війни; члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України та мають право на позачергове одержання житла.

Першочергове забезпечення. Герої України з врученням ордена «Золота Зірка»; особи нагороджені орденом Богдана Хмельницького трьох ступенів; особи, нагороджені орденом княгині Ольги трьох ступенів, учасники бойових дій (пункт 44 Правил).

Важливо пам'ятати!

Особи з інвалідністю внаслідок війни; учасники бойових дій, які дістали поранення, контузію або каліцтво під час участі в бойових діях чи під час виконання обов'язків військової служби; сім'ї загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України – повинні забезпечуватися житлом протягом двох років з дня взяття на квартирний облік.

Порядок дій військовослужбовців щодо отримання жила

1. Для зарахування на квартирний облік за місцем проходження служби військовослужбовець подає рапорт на ім'я командира військової частини про зарахування на квартирний облік з додатком документів, а саме:

- витяг з особової справи військовослужбовця про проходження служби, склад сім'ї;
- витяг з послужного списку особової справи військовослужбовця;
- довідку про те, чи перебувають або не перебувають члени сім'ї на квартирному обліку за місцем роботи;
- копії документів, що підтверджують право на першочергове та позачергове одержання житла, інші пільги, передбачені у законодавстві;
- довідки про реєстрацію місця проживання (перебування) військовослужбовця та членів його сім'ї;
- копії документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України військовослужбовця та членів його сім'ї (старше 14 років);
- копія свідоцтва про шлюб (за наявності);
- копія свідоцтва про народження дитини (за наявності);
- копія облікової картки фізичної особи – платника податків (військовослужбовця та членів його сім'ї);
- копія свідоцтва про право власності на житло за його наявності (військовослужбовця та членів його сім'ї);
- довідка про отримання (неотримання) житла військовослужбовцем з колишнього місця перебування його на обліку;

- документ, що підтверджує невикористання житлових чеків для приватизації державного житлового фонду військовослужбовця та членів його сім'ї (документом, що підтверджує невикористання ними житлових чеків є довідка(и), видана(и) органом приватизації за попереднім(и) місцем(ями) проживання (після 1992 року), щодо невикористання права на приватизацію державного житлового фонду (крім території проведення антитерористичної операції та тимчасово окупованої території);
- довідки з бюро технічної інвентаризації про наявність / відсутність права власності стосовно адреси реєстрації місця проживання військовослужбовця та членів його сім'ї з дати народження або 01.01.1992 по теперішній час (діти відповідно з дати видачі свідоцтва про народження).

2. У місячний термін зареєстрований рапорт розглядається на засіданні житлово-побутової комісії військової частини (пункт 3.11 Інструкції).

3. Військовослужбовці зараховуються на облік згідно з рішенням житлово-побутової комісії військової частини, яке затверджується командиром військової частини (пункт 24 Порядку).

Випадки, коли військовослужбовці знімаються з обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, а саме у разі:

- 1) поліпшення житлових умов, внаслідок чого відпала потреба в наданні житла;
- 2) засудження військовослужбовця до позбавлення волі на строк понад шість місяців, крім умовного засудження;
- 3) звільнення з військової служби за службовою невідповідністю у зв'язку із систематичним невиконанням умов контракту військовослужбовцем;
- 4) подання відомостей, що не відповідають дійсності, але стали підставою для зарахування на облік;
- 5) в інших випадках, передбачених у законодавстві (пункт 30 Порядку).

11. РОЗШУК ТА ОБМІН ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ: АЛГОРИТМ ДІЙ

Питання розшуку військовослужбовців, які потрапили в полон або вважаються зниклими безвісти, а також їх повернення (обмін) регулюється:

- нормами міжнародного гуманітарного права, зокрема Женевською конвенцією про поводження з військовополоненими;
- Законом України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин»;
- Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»;

а також підзаконними нормативно-правовими актами і рішеннями уповноважених державних органів, які забезпечують реалізацію державної політики у цій сфері.

ХТО ЗДІЙСНЮЄ РОЗШУК ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НГУ

- Командування військової частини – здійснює первинну фіксацію обставин зникнення безвісти або потрапляння в полон, оформлює документи та ініціює службове розслідування.
- Координаційний штаб (заявка через особистий кабінет на сайті штабу, номер телефону гарячої лінії: 0-800-300-529, 044-277-27-27).

- Національне інформаційне бюро (НІБ), номер телефону гарячої лінії 1648, для дзвінків з-за кордону 044-287-81-65; чат-боти Telegram та Viber @nib_uncr_bot; подача заяви в електронному вигляді через сайт <https://bit.ly/3rRg6bt>.

- Уповноважений з питань осіб, зниклих безвісти, номер телефону для подання заявки: 099 79 20 126.
- Міністерство внутрішніх справ, Єдине вікно: <https://wanted.mvs.gov.ua/searchbezvesti>,

Єдина інформаційна платформа:
<https://znykli-bezvesti.mvs.gov.ua/>

- Об'єднаний центр із пошуку та звільнення полонених, цілодобові телефони: 067-650-83-32, 098-087-36-01, email: united.centre.ssu@gmail.com

- Органи досудового розслідування – здійснюють розслідування у випадках, передбачених у законі, у межах кримінального провадження. Звернення з письмовою заявою до Національної поліції (будь-який зручний відділ поліції або територіальний відділ поліції, де зник військовий).
- Міжнародні гуманітарні організації (зокрема Міжнародний Комітет Червоного Хреста, с/о ICRC, stabureau@icrc.org) – сприяють отриманню та передачі інформації про осіб, які можуть перебувати у полоні, у межах свого гуманітарного мандату.

Розшук здійснюється на підставі сукупності даних: службових документів (актів / висновків службового розслідування, витягів з наказів, свідчень, матеріалів службового та оперативного характеру тощо), інформації від міжнародних організацій та інших перевірених джерел.

Увага! Роз'яснення для родичів з алгоритмом дій розміщені на сайті Координаційного штабу.

ЯК ВІДБУВАЄТЬСЯ ОБМІН

Рішення про обмін приймається на рівні держави у межах переговорного процесу за участю уповноважених органів.

Обмін здійснюється на підставі:

- домовленостей між сторонами збройного конфлікту;
- узгоджених списків осіб, щодо яких підтверджено факт перебування у полоні;
- перевіреної та узагальненої інформації про статус і можливе місцезнаходження таких осіб.

Звернення військовослужбовців або членів їхніх сімей можуть мати значення для збору інформації, уточнення обставин та формування відповідних обліків, однак самі собою не є підставою для здійснення обміну.

Таким чином, ключовим є не саме звернення, а підтвердження статусу особи та її включення до відповідних списків, які формуються і погоджуються уповноваженими органами у межах переговорного процесу.

ЯКІ ДОКУМЕНТИ МАЮТЬ ЗНАЧЕННЯ

Для підтвердження факту зникнення військовослужбовця або його можливого перебування у полоні, а також організації розшуку використовується сукупність взаємопов'язаних документів і відомостей.

До таких документів, зокрема, належать:

- матеріали службового розслідування;
- рапорти, донесення та інші службові документи;
- витяги з журналів бойових дій;
- показання свідків (військовослужбовців, командирів);

- документи військової частини щодо виконання бойових (спеціальних) завдань у відповідний період;
- офіційна інформація, отримана від міжнародних гуманітарних організацій;
- інші належні та допустимі докази, що підтверджують обставини події (фото-, відеофіксація, здійснені БПЛА).

Зазначені документи підтверджують окремі елементи фактичного складу: обставини зникнення, умови виконання завдань, можливість потраплення у полон, а також статус особи.

Після цього відомості про військовослужбовця вносяться до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, який централізує дані для ефективного розшуку та обміну.

Вирішальне значення для розшуку та обміну військовослужбовця НГУ має сукупність документів, узгодженість їх між собою, достовірність і відповідність фактичним обставинам.

Неповнота або суперечливість даних може ускладнити встановлення статусу особи та її включення до процедур розшуку й обміну надалі.

12. ЯК ПОВ'ЯЗАТИ ЗАГИБЕЛЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ІЗ ЗАХИСТОМ БАТЬКІВЩИНИ: АЛГОРИТМ ДІЙ ДЛЯ РОДИНИ

Визначення причинного зв'язку захворювання, поранення (травми, контузії, каліцтва), що призвело до смерті військовослужбовця, із захистом Батьківщини має суттєве значення для визначення розміру одноразової грошової допомоги.

Питання визначення причинного зв'язку захворювання, поранення (травми, контузії, каліцтва), що призвело до смерті військовослужбовця Національної гвардії України, врегульовано у:

- Законі України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»;
- наказі МВС від 21.04.2020 №347 «Про затвердження Порядку проведення службових розслідувань у Національній гвардії України», зареєстрованому у Міністерстві юстиції України 28 травня 2020 року за №1794/5 (далі – Наказ №347);
- наказі МВС від 27 грудня 2002 року №1346 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, що сталися в органах і підрозділах системи МВС України», зареєстрованому у Міністерстві юстиції України 31 січня 2003 року за №83/7404 (зі змінами) (далі – Наказ №1346);
- наказі Міністерства внутрішніх справ України від 03 квітня 2017 року №285 про затвердження «Положення про діяльність медичної (військово-лікарської) комісії МВС», зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 28 квітня 2017 року за №559/30427 (у редакції наказу Міністерства внутрішніх справ України від 18 квітня 2023 року №321) (далі – Наказ №285);
- наказі Міністерства оборони України №402 від 14.08.2008 «Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України».

ВИЗНАЧЕННЯ ПРИЧИННОГО ЗВ'ЯЗКУ захворювання, поранення (травми, контузії, каліцтва), що призвело до смерті військовослужбовця, особи, звільненої з військової служби, проводиться відповідно до розділу IX Наказу №285 штатними медичними (військово-лікарськими) комісіями (далі – М(ВЛ)К) (пункт 17 розділу IX Наказу №285).

Відповідно до пункту 2 розділу II Наказу №285 штатними М(ВЛ)К:

- Центральною медичною (військово-лікарською) комісією Державної установи «Головний медичний клінічний центр Міністерства внутрішніх справ України» (далі – ЦМ(ВЛ)К);
- М(ВЛ)К державних установ «Територіальне медичне об'єднання Міністерства внутрішніх справ України» по областях, місту Києву та Київській області (далі – ДУТМО);
- Державна лікарня МВС України в м. Кривий Ріг, М(ВЛ)К Медичного центру Національної гвардії України.

Є ДВА ВАРІАНТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИЧИННОГО ЗВ'ЯЗКУ:

1) якщо травма (поранення, контузія, каліцтво) військовослужбовця Національної гвардії України спричинена діями противника, розслідування нещасного випадку не проводиться. Начальник медичної служби військової частини в установленому порядку протягом п'яти днів складає та подає на підпис командирів військової частини довідку про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва), яка у такий самий строк направляється до закладу охорони здоров'я, територіального центру комплектування та соціальної підтримки або видається військовослужбовцю (абзац 2 пункту 1.3 глави I Наказу 1346);

2) в інших випадках (раптове погіршення стану здоров'я, поранення, травми, у тому числі отримані внаслідок тілесних ушкоджень, заподіяних іншою особою, гострі професійні захворювання і гострі професійні та інші отруєння, теплові удари, опіки, обмороження, утоплення, ураження електричним струмом, блискавкою та іонізуючим випромінюванням, інші ушкодження, отримані внаслідок аварій, пожеж, стихійного лиха (землетруси, зсуви, повені, урагани та інші надзвичайні події), контакту з тваринами, комахами та іншими представниками фауни і флори, якщо це призвело до втрати працездатності хоча б на 1 день, а також випадки смерті в підрозділі) проводиться розслідування нещасного випадку відповідно до Наказу №1346.

ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ (ПОСТАНОВИ) ПРО ПРИЧИННИЙ ЗВ'ЯЗОК НЕОБХІДНО НАДАТИ ТАКІ ДОКУМЕНТИ АБО ЇХ ЗАСВІДЧЕНІ КОПІЇ (пункт 31 розділу IX Наказу №285):

- довідку про проходження військової служби або копія службового посвідчення (військового квитка рядового, сержантського і старшинського складу);
- довідку за формою, наведеною в затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року №413 (за наявності);
- медичні документи, які підтверджують початок розвитку, розвиток захворювання або одержання травми (поранення, контузії, каліцтва): медична книжка військовослужбовця (особи, звільненої з військової служби), витяги з медичної карти амбулаторного хворого (медичної карти стаціонарного хворого), виписки із медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого, довідки ЗОЗ, ЗОЗ МВС, ЗОЗ НГУ, свідоцтво про хворобу (Довідка М(ВЛ)К);
- довідку про обставини травми (поранення, контузії, каліцтва) – для військовослужбовців, які одержали поранення (травму, контузію, каліцтво);
- копії акта про нещасний випадок, акта про нещасний випадок невиробничого характеру – у разі проведення відповідних розслідувань (форми Н-1* та Н-5* Наказу №1346);

- лікарське свідоцтво про смерть – у разі загибелі (смерті) військовослужбовця (особи, звільненої з військової служби);
- свідоцтво про смерть – у разі загибелі (смерті) військовослужбовця (особи, звільненої з військової служби);
- за власним бажанням додають інші документи, які підтверджують причинний зв'язок захворювання, поранення (травми, контузії, каліцтва), у тому числі які призвели до загибелі (смерті), з військовою службою.

АЛГОРИТМ ВСТАНОВЛЕННЯ ПРИЧИННОГО ЗВ'ЯЗКУ

1. Отримання документів, що визначені у пункті 31 розділу IX Наказу №285:

- подати письмову заяву до військової частини або ТЦК та СП.

2. Подання заяви та документів до М(ВЛ)К:

- звернутися із заявою (членам сім'ї, батькам, утриманцям загиблого (померлого) військовослужбовця) та додати засвідчені копії документів (п. 31 розділу IX Наказу №285) разом з направленням на медичний огляд.

3. Розгляд документів:

- штатна М(ВЛ)К вивчає документи, за потреби надсилає необхідні запити, приймає рішення про причинний зв'язок та інформує суб'єктів звернення про його прийняття.

4. Строки розгляду:

- складають до 30 днів з дня надходження документів, але з можливістю продовження не більше ніж до 45 днів (з повідомленням заявника).

5. Оформлення рішення (постанови) М(ВЛ)К:

- рішення оформлюється протоколом у 3 примірниках (1 – заявнику).
- обов'язково про прийняте рішення фіксується у:
- медичній картці стаціонарного хворого та медичній книжці військовослужбовця;
- книзі протоколів засідань медичної (військово-лікарської) комісії;
- свідоцтві про хворобу або довідці М(ВЛ)К.
- рішення обов'язково має містити посилання на документ, що підтверджує обставини одержання поранення (травми, контузії, каліцтва).

6. Особливості у разі смерті:

- рішення (постанова) М(ВЛ)К приймається в одному з формулювань, зазначених у пунктах 13, 14 розділу IX Наказу №285, з обов'язковим додаванням перед словом «ТАК» або «НІ» слів «яке призвело до смерті, та причина смерті»;
- якщо причину смерті не встановлено – М(ВЛ)К приймає рішення (постанову) та зазначає лише причинний зв'язок.

7. Оскарження:

- у разі незгоди з рішенням штатної М(ВЛ)К – можна його оскаржити в ЦМ(ВЛ);
- рішення (постанови) ЦМ(ВЛ)К – можна оскаржити в судовому порядку.

ВАЖЛИВО!

Отримання рішення про встановлення причинного зв'язку захворювання чи травми (у тому числі тих, що призвели до смерті військовослужбовця) з військовою службою, зокрема із захистом Батьківщини, дає право сім'ї на одноразову грошову допомогу, а також на пільги, гарантії та компенсації, передбачені у Законі України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Ця пам'ятка носить виключно інформаційний характер і не замінює індивідуальну правову консультацію.

МІСЦЕ ДЛЯ НОТАТОК

Area with horizontal dotted lines for taking notes.

МІСЦЕ ДЛЯ НОТАТОК

Area for taking notes, consisting of multiple horizontal dotted lines.

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ
УКРАЇНИ

ПРАВОВИЙ ПОСІБНИК ВІЙСЬКОСЛУЖБОВЦЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Усі узагальнення, пам'ятки, чек-листи
можна буде переглянути на сайті
Національної асоціації адвокатів
України за посиланням:
<https://unba.org.ua/metodichni-materiali>

ВИПУСК 3

(станом нормативної бази на 10.06.2026)

УЗАГАЛЬНЕННЯ ПІДГОТОВЛЕНІ
НАЦІОНАЛЬНОЮ ГВАРДІЄЮ УКРАЇНИ
ТА КОМІТЕТОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ АСОЦІАЦІЇ АДВОКАТІВ УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ЗАХИСТУ ПОСТРАЖДАЛИХ
ВІД ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ, КОМПЕНСАЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ
ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОВЛЕННЯ

2026